

BEHANDELMOTIVATIE IN DE FORENSISCHE JEUGDZORG

LITERATUURONDERZOEK

Achtergrond

Jongeren in de forensische jeugdzorg lijken vaak weinig motivatie voor behandeling te hebben. Dit kan komen doordat de hulpverlening vaak opgelegd is door de rechter, wanneer jongeren een strafbaar feit hebben gepleegd of het risico daarop groot geacht wordt. Ook hebben deze jongeren regelmatig negatieve ervaringen met hulpverlening gehad. Behandelmotivatie is echter wel van belang voor het behalen van positieve behandelresultaten. Andersom is een lage behandelmotivatie geassocieerd met uitval en recidive.

Onderzoekdoelen

- Zicht krijgen op factoren die samenhangen met behandelmotivatie.
- Zicht krijgen op hoe de behandelmotivatie vergroot kan worden.
- Aanbevelingen doen voor het vergroten van de behandelmotivatie.

Onderzoekopzet

In dit project onderzochten we de behandelmotivatie van jongeren (12-24 jaar) in de forensische jeugdzorg.

We deden een **systematische literatuurstudie** naar factoren die samenhangen met behandelmotivatie. Daarnaast organiseerden we twee bijeenkomsten met een **expertgroep van jongeren** die zelf met forensische jeugdzorg te maken hebben (gehad) en een **expertsessie met professionals** uit de praktijk. We gingen met hen in gesprek over de (voorlopige) resultaten van het onderzoek om hier betekenis aan te geven en tot meer concrete aanbevelingen te komen.

23 wetenschappelijke artikelen

2 bijeenkomsten met jongeren

1 bijeenkomst met praktijkprofessionals

UITVOERING

Dit onderzoek werd uitgevoerd door Onderzoeksinstituut IVO. Lees ook ons uitgebreide rapport over behandelmotivatie bij jongeren in de forensische jeugdzorg.

Onderzoek
naar welzijn,
zorg &
verslaving

FINANCIERING

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van het programma Kwaliteit Forensische Zorg Jeugd (KFZ-J).

kwaliteit
forensische
zorg *jeugd*

BEHANDELMOTIVATIE IN DE FORENSISCHE JEUGDZORG

LITERATUURONDERZOEK

RESULTATEN

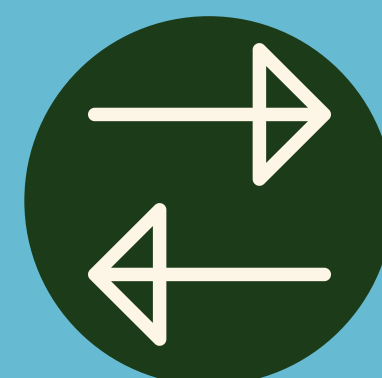
Verbondenheid

Enkele studies laten zien dat een betere band of werkrelatie tussen jongeren en hun behandelaar samenhangt met meer behandelmotivatie. Jongeren benoemden dat het gaat om het hebben van 'de klik' en dat een behandelaar betrouwbaar en oprecht geïnteresseerd moet zijn.

Autonomie

Repressie en dwang in een behandelomgeving lijken samen te hangen met minder motivatie voor behandeling. Meer openheid en ruimte voor autonomie lijken juist samen te hangen met meer behandelmotivatie. Toch vonden niet alle studies dit verband. Jongeren vinden het belangrijk dat ze kunnen meebeslissen, bijvoorbeeld over waar ze geplaatst worden en hoe de behandeling eruitziet.

Competentie

Het verband tussen competentie (het gevoel hebben iets te kunnen) en behandelmotivatie is niet eenduidig. Hoewel sommige studies laten zien dat jongeren met een sterker gevoel van eigenwaarde gemotiveerder zijn, kan behandeling ook het gevoel van competentie aantasten, waardoor jongeren mogelijk juist minder gemotiveerd raken om in behandeling te blijven. Volgens jongeren kunnen complimenten fijn zijn, maar alleen met mate en op de juiste momenten.

Typen problematiek

Internaliserende problematiek (bijv. angst- of depressieve klachten) lijkt samen te hangen met meer behandelmotivatie, terwijl externaliserende problematiek (bijv. boosheid of agressie) juist samen lijkt te hangen met minder behandelmotivatie. Jongeren die meer last hebben van hun problemen lijken meer gemotiveerd te zijn voor behandeling. Volgens de praktijkprofessionals is het mogelijk om een jongere te helpen om meer zicht te krijgen op de nadelen van het eigen gedrag. Daarnaast zou er bij externaliserende problematiek ook aandacht moeten zijn voor onderliggende trauma's.

De rol van ouder(s)/verzorger(s)

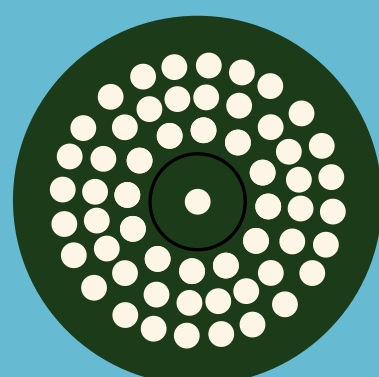
Het sociale netwerk van de jongere kan zowel een positieve als negatieve invloed hebben op de behandelmotivatie. Jongeren geven zelf aan het niet altijd fijn te vinden als hun ouder(s)/verzorger(s) bij de behandeling betrokken worden, omdat ze hen niet willen belasten met hun problemen. Ook praktijkprofessionals benoemen dat het betrekken van ouder(s)/verzorger(s) complex kan zijn, en dat het belangrijk is om hierin de autonomie van de jongere te respecteren.

Houding en werkwijze van professionals

Een steunende en responsieve houding van professionals lijkt samen te hangen met meer behandelmotivatie. Jongeren vinden het belangrijk dat professionals betrouwbaar en oprecht geïnteresseerd zijn, ook wat over zichzelf delen en goed bereikbaar zijn.

Behandelcontext en behandeling

Een open groepsklimaat gaat vaker samen met meer behandelmotivatie. Jongeren die meer tevreden zijn over de behandeling laten vaker meer motivatie voor deze behandeling zien.

BEHANDELMOTIVATIE IN DE FORENSISCHE JEUGDZORG

LITERATUURONDERZOEK

AANBEVELINGEN

Voor de forensische jeugdzorg

- Streef zo mogelijk naar een open groepsklimaat. Streef naar een behandelcontext waarin jongeren zich veilig en vertrouwd voelen, hulpverleners een steunende houding hebben en er voldoende ruimte is voor leren en ontwikkeling.
- Geef hulpverleners tijd en ruimte om een vertrouwensband met jongeren op te bouwen. Maak het leren kennen van de jongere een standaard doel in het behandelplan en geef hulpverleners de ruimte om het contact af te stemmen bij wat past bij de jongere.
- Laat jongeren meebeslissen. Geef jongerenparticipatie een belangrijke plek in het behandelprogramma.
- Bied meer kansen en perspectief. Draag bij aan een gevoel van groei en competentie van jongeren en geef hen iets positiefs om naar te streven. Zorg voor onderwijs op eigen niveau en voor ruimte om hun talenten te ontplooiën.

Voor hulpverleners

- Investeer in de persoonlijke relatie met de jongere. Luister, onthoud, toon betrokkenheid, laat wat van jezelf zien.
- Geef jongeren een stem in beslissingen die hen aangaan. Vraag naar hun wensen en behoeften. Neem jongeren mee in de besluitvorming over hun traject. Stimuleer en ondersteun eigen initiatieven.
- Zoek naar een passende rol voor ouder(s)/verzorger(s). Probeer zicht te krijgen op de relatie en bespreek met de jongere of en wanneer ouder(s) betrokken moeten worden. Kijk verder dan de ouder(s) voor steunende personen in het netwerk.
- Vergroot het probleembesef. Ga in gesprek over de gevolgen van externaliserend gedrag en middelengebruik.
- Heb aandacht voor internaliserende problematiek en trauma. Verken welke gedachten, gevoelens en ervaringen ten grondslag liggen aan het externaliserende gedrag.
- Complimenteer, maar met mate. Doe dit op het juiste moment en niet voor de allersimpelste taken.
- Verken mogelijkheden en bied perspectief. Heb aandacht voor de talenten van de jongere en ga samen op zoek naar doelen om na te streven. Doe geen loze beloften.

MEER WETEN?

Vragen naar aanleiding van dit onderzoek? Neem contact op met de onderzoekers door een mail te sturen naar Margriet Lenkens (lenkens@ivo.nl).

Verwijzen naar deze factsheet?

Lenkens, M., 't Hooft, S., & Nagelhout, G. E. (2023). Behandelmotivatie in de forensische jeugdzorg: Literatuuronderzoek (factsheet). Kwaliteit Forensische Zorg Jeugd.